

Órák és órárok Pest-Budán a XVIII–XIX. században

Kiállítás a Kiscelli Múzeumban

Az időmérés történetének első csomópontja a XVI. században, a hajtórugó felfedezése volt. Ez hatalmas fejlődést jelentett az ókori és középkori nap-, víz-, tűz- és homok-órákhoz képest, amelyek szinte csak az idő múlását voltak képesek érzékelteni.

A technikai továbblépést és a hagyományos óraszerkezet tökéletesítését egy XVII. századi találmány hozta, mely a gátszerkezet részeként a szakaszos mozgást biztosító inga volt. A következő században az órák, fényűzési cikkből minidnkább közszükségleti cikké váltak, ekkor már a borító, védő dobozt – a korábban uralkodó arany vagy ezüst helyett – fából készítették. A korabeli órák préselt, cizellált, trébelt fém számlappal készültek. A XIX. században terjedt el a zománcozott számlap. Ehhez már az óratokokat faragásokkal, szobrokkal, festett jelenetekkel díszítették (kép- és keretórák).

Magyarországon a török uralom megszűnte hozta az órásmesterség elterjedését. Budán 1696-ban, Pesten 1701-ben alakult órárokat is foglalkoztató cég (ekkor még a puskaművesekkel együtt). Az első önálló testületüket 1767-ben alapították. A mesterség becsületét jellemzi, hogy Óbudáról, Budáról és Pestről ez időből mintegy hetven órárok neve maradt fenn (cégiratokban, órák számlapján). Az ötövösök, lakatosok, asztalosok – akik az órárobozt készítették – neve a múlt kódébe hullt.

A fővárosi múzeum az elmúlt század óta gyűjti a pest-budai órárók remekeit, tárgyi és írásos emlékeit. A Kiscelli Múzeumban most látható: Andreas Bleyer és Anton Wæber, XVIII. századi mesterek faliórái és ingás-lábas órái, Johann Herbacher oszlopos asztali órája, Anton Säuffner vízszintes számlapú ébresztőórája, Lechner József úti és zenélő órái, Králik Sámuel keretórája, valamint a budai városháza toronyórájának szerkezete. Megtekinthetők a céhek fennmaradt mesterkönyvei és a kiváltságlevelek (a legkorábbi 1831-ből), melyek betekintést nyújtanak a Heckel, Fellner és Hoser órásfamíliák munkás hétköznapjaiba.

J. Cs.